

เทศกาลชมจันทร์ (月見 Tsuki-mi)

ประพันธ์ รัตนลภษิตี
โรงเรียนภาษาและวัฒนธรรม อ.น.

สวัสดีครับ ท่านผู้อ่าน TPA News ทุกท่าน กลับมาพบกับคอลัมน์สนุกกับภาษาญี่ปุ่นอีกแล้วนะครับ ในฉบับเดือนกันยายน 2559 ฉบับนี้จะพบกับสิ่งที่น่าสนใจอะไรนั้น เชิญติดตามได้เลยครับ

ช่วงที่ผู้เขียนกำลังเขียนต้นฉบับอยู่นี้ เป็นช่วงกลางเดือนกันยายนซึ่งตรงกับเทศกาลไหว้พระจันทร์พอดี อยากรู้ว่าผู้อ่านทุกท่านคงจะทราบกันดีว่าเป็นเทศกาลที่สืบทอดตามวัฒนธรรมจีนที่มีขึ้นในกลางฤดูใบไม้ร่วง เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองการเก็บเกี่ยวพืชผลทางการเกษตร ซึ่งจะมีขึ้นในคืนวันเพ็ญเดือน 8 ตามปฏิทินจันทรคติ (ตรงกับเดือนกันยายนตามปฏิทินสากล)

แล้วเทศกาลไหว้พระจันทร์มาเกี่ยวข้องกับอะไรกับประเทศญี่ปุ่นได้ นั่นก็เป็นเพราะว่า ญี่ปุ่นเองก็มีประเพณีนี้เช่นเดียวกัน แต่จะเรียกว่า **เทศกาลชมจันทร์ (月見 Tsuki-mi)** ซึ่งหมายถึงการชมพระจันทร์อันสวยงามกลางฤดูใบไม้ร่วงไปพร้อมกับการขอบคุณสำหรับพืชผลทางการเกษตรที่สามารถเก็บเกี่ยวได้ในฤดูนี้ โดยต้นฤดูใบไม้ร่วงจะมีพายุไต้ฝุ่นหรือฝนตกอย่างต่อเนื่อง แต่เมื่อเข้าสู่ช่วงกลางฤดูใบไม้ร่วงแล้ว อากาศจะปลอดโปร่ง ท้องฟ้าสดใส จึงสามารถมองเห็นพระจันทร์อย่างชัดเจน และสวยงาม ชนชั้นสูงในยุคสมัยราชวงศ์เฮอัน (ค.ศ.794-1185) ได้นำเอาประเพณีการชมจันทร์ที่สืบทอดมาจากประเทศจีนนี้มาสังสรรค์ดื่มสุรากัน พร้อมทั้งชมความงามของพระจันทร์ไปด้วย หลังจากนั้นเมื่อประเพณีนี้แพร่หลายไปสู่

สามัญชน จึงได้กลายเป็นธรรมเนียมในการไหว้หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรเป็นการขอบคุณเทพเจ้าที่มอบความอุดมสมบูรณ์ของพืชพรรณธัญญาหารมาให้

เทศกาลชมจันทร์หรือทสึคิมิ นั้น โดยทั่วไปจะหมายถึงคืนวันที่ 15 (十五夜 Juu-go ya) เดือน 8 ตามปฏิทินจันทรคติ (สำหรับปี 2016 นั้นจะตรงกับวันที่ 15 เดือนกันยายน) และแน่นอนเมื่อเป็นเทศกาลชมจันทร์หรือไหว้พระจันทร์ก็ต้องมีของไหว้พระจันทร์โดยสิ่งนำมาไหว้นั้นหลักๆ ก็จะมี

1. **月見だんご (Tsukimi dango) หรือ ทสึคิมิ ดังโงะ** เป็นขนมที่ทำจากแป้งข้าวเหนียวมาปั้นให้เป็นลูกกลมๆ ขนาดประมาณ 4.5 ซม. ซึ่งเปรียบได้กับพระจันทร์ เชื่อกันว่า เมื่อรับประทานขนมนี้แล้วจะนำความสุข และสุขภาพดีมาให้ จำนวนของดังโงะที่จะนำมาไหว้นั้น นิยมเป็นจำนวน 15, 13, 12 หรือ 5 ลูก ส่วนการจัดเรียงขนมดังโงะจะถือตามแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

- จำนวน 15 ลูก ชั้นที่ 1 จำนวน 9 ลูก (3×3) ชั้นที่ 2 จำนวน 4 ลูก (2×2) ชั้นบนสุด 2 ลูก
- จำนวน 13 ลูก ชั้นที่ 1 จำนวน 9 ลูก (3×3) และชั้นที่ 2 จำนวน 4 ลูก (2×2)
- จำนวน 12 ลูก ชั้นที่ 1 จำนวน 9 ลูก (3×3) และชั้นที่ 2 จำนวน 3 ลูก
- จำนวน 5 ลูก ชั้นที่ 1 จำนวน 4 ลูก (2×2) และ 1 ลูกที่

เหลืออยู่ขึ้นบน

2. **ススキ (Susuki) หรือหญ้าสึสึกิ** ด้วยลักษณะที่คล้ายรวงข้าวซึ่งเชื่อกันว่าเป็นที่สิงสถิตของเทพเจ้าที่ช่วยปกป้องรักษาผลผลิตทางการเกษตร และลูกหลานในครอบครัว และขับไล่สิ่งชั่วร้ายออกไป จึงถูกนำมาใช้ในการประดับตกแต่ง

1. **ผักหรือผลไม้ที่เก็บเกี่ยวได้ในฤดูใบไม้ร่วง** ช่วงฤดูใบไม้ร่วงเป็นฤดูของการเก็บเกี่ยวพืชชนิดหัว เช่น เผือก มัน ก็จะนำเอาเผือกหรือมันมาเป็นของไหว้ด้วยหรืออาจจะเป็นผัก ผลไม้ที่เก็บเกี่ยวได้ในฤดูใบไม้ร่วงก็ได้

การไหว้พระจันทร์นั้น ถ้าเป็นแบบโบราณจะใช้พานแบบญี่ปุ่นที่เรียกว่า 三方 (ซัมโป) โดยเอากระดาษสีขาวรองแล้ววางทสึคิมิดังโงะลงไป แต่ถ้าหากว่าบ้านไหนไม่มีพานซัมโปก็ใช้ภาชนะอื่นๆ ที่มีอยู่ในบ้าน เช่น จานหรือชามแทนก็ได้ จากนั้นก็นำไปวางไว้ในที่ที่สามารถมองเห็นพระจันทร์หรือจะเป็นห้องรับแขกก็ได้ หลังจากที่ได้ไหว้พระจันทร์แล้ว ก็ควรจะรับประทานของไหว้นั้นเพื่อความ เป็นสิริมงคลแก่ตัวเองด้วย

นอกจากทสึคิมิดังโงะหรือขนมไหว้พระจันทร์แบบญี่ปุ่นแล้ว คนญี่ปุ่นก็ยังรู้จักขนมไหว้พระจันทร์ต้นตำรับของประเทศจีนในชื่อของ 中秋月餅 (Chushu-geppei) หรือจะเรียกสั้นๆ ว่า 月餅 (เก็ปปะ) ก็ได้ โดยเก็บเป็นนี้เมื่อถึงเทศกาลไหว้พระจันทร์ก็จะมีวางขายเป็นสินค้าเฉพาะฤดูกาลตามร้านค้า และภัตตาคารในย่านไชน่าทาวน์หรือย่านที่มีชาวจีนอพยพมาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ตามหัวเมืองที่เป็นท่าเรือสำคัญๆ ของประเทศญี่ปุ่น เช่น เมืองโยโกฮาม่า เมืองโกเบ เมืองนางาซากิ เป็นต้น โดยส่วนใหญ่จะเป็นไส้ถั่วแดงเม็ดบัวและไส้ไข่เค็มซึ่งทำจากไข่แดงของไข่เป็ด ทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างความหวานของไส้ถั่วแดงเม็ดบัว และความเค็มของไส้ไข่เค็มเป็นรสชาติที่มีความหอมอร่อย และลงตัวเป็นที่นิยมของชาวญี่ปุ่นจำนวนมาก นอกจากไส้ถั่วแดงเม็ดบัวไข่เค็มแล้วยังมีขนมไหว้พระจันทร์ไส้อื่นๆ ที่ผสมผสานความเป็นญี่ปุ่นลงไปด้วย เช่น ไส้มันม่วงผสมเผือก และเกาลัดที่มีรสชาติหวานมันหรือไส้ส้มยูสุ ไส้สตอเบอรี่ที่มีความหวานอมเปรี้ยว ก็เป็นรสชาติที่ชาวญี่ปุ่นชื่นชอบเช่นเดียวกัน

เป็นอย่างไรบ้างครับ เราก็ได้ทราบถึงเทศกาลไหว้พระจันทร์หรือเทศกาลชมจันทร์ของประเทศญี่ปุ่นที่เป็นประเพณีสืบเนื่องมาตั้งแต่สมัยโบราณกันไปแล้วนะครับ สำหรับฉบับนี้ ผู้เขียนคงต้องขอลาท่านผู้อ่านทุกท่านไปก่อน แล้วพบกันใหม่ใน TPA News ฉบับต่อไปนะครับ สวัสดีครับ

<http://trenddailynews.com/archives/1005.html>

<http://allabout.co.jp/gm/gc/426590/>

<http://www.tenki.jp/suppl/marinahishinuma/2015/09/26/6002.html>

http://www.washow.co.jp/sp_oshare_geppei.htm

